

Blyfri riffelammunition virker

Der er blevet udarbejdet en større rapport om blyfri ammunitions effektivitet under praktisk jagt. Og konklusionen er klar.

Tekst og foto: Niels Kanstrup, Dansk Jagtakademi

FORSKNING: Vi har længe vidst, at bly er giftigt, men det er først i løbet af de seneste årtier, der er kommet gang i at få blyet væk fra vores miljø, natur og fødevarer. For ikke ret mange år siden var der blyhætter på vinflasker, bly i benzin, fiskegrej og afbalanceringsklodser. Alt det er udfaset, og man har fundet nye løsninger. Engang var hagl i haglpatroner lavet af bly. Det er de sådan set stadigvæk i store dele af verden. Men netop i Danmark har vi, i takt med at vi har skilt os af med det giftige materiale alle de steder, hvor det er praktisk muligt, også skippet blyhaglene.

Nu er turen kommet til riffelammunition, der som bekendt også er lavet af bly. Traditionelt i hvert fald. I Nordamerika, Tyskland, Sverige og andre kultiverede lande har man fået øjnene op for, at bly fra riffelammunition kan gå via det nedlagte bytte til ådselødere og prædatorer. Til sidstnævnte hører som bekendt jægerne.

Bly i naturen

Mit kvalificerede skøn tyder på, at vi i Danmark hvert år sender 1.500 kg bly af sted via jagt med riflede våben. Ca. en tredjedel – altså ca. et halvt ton – er potentielt til rådighed for konsumenter af den ene eller anden art. Fordeles dette på en relativt lille skare af mennesker, der spiser riffelskudt vildt, er risikoen for at indtage farlige mængder meget betydelig. De særligt sårbare grupper er kvinder i den fødedygtige alder, fostre og børn. Bly påvirker udviklingen af nerveceller og hæmmer udvikling af hjernen. Det er arvesølv, vi snakker om. Og der er absolut ingen grund til at slå det hen som endnu et påfund fra miljø- og sundhedsflippere. Der er masser af videnskab bag.

Skal vi så holde op med at gå på riffeljagt? Absolut ikke. Der er i dag et stort udvalg af blyfri ammunition til rådighed i de gængse kalibre og til omtrent de samme priser som blypatroner. De fleste er lavet af kobber.

Men der har været sat spørgsmålstegn ved, om de blyfri kugler virker godt nok. Det vil sige, om de dræber byttet lige så effektivt som tilsvarende blykugler. Og selv om der foreligger en række udenlandske undersøgelser, som vi kan skele til, satte vi os for at afprøve kobberkuglerne under danske forhold. "Vi" var et hold af jægere med tilknytning til Dansk Jagtakademi. 15. Juni Fonden gav et beløb til at finansiere projektet. Danmarks Jægerforbund støttede det hele moralsk og med mandskab.

Flugtafstande

Undersøgelsen bygger på data fra 657 dyr nedlagt under almindelige danske jagtformer med typiske våbentyper og kalibre. De vigtigste parametre var skudafstand, dyrenes flugtafstand og træfpunkt.

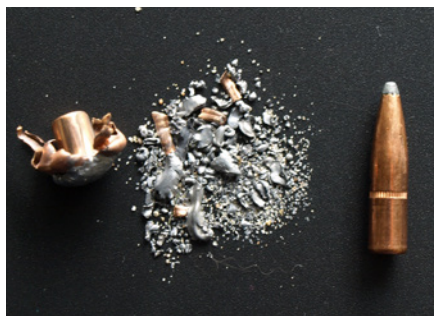
De 15 deltagende jægere anvendte gængse danske riffelkalibre med en overvægt af .30-kalibrene, 6,5x55 og

.270. Projektilerne var ekspanderende eller fragmenterende typer såvel i bly som kobber. Projektivægtene fordelte sig i tre grupper: 3-4 g for kalibrerne .222 og .223 og 7,8-11,6 g for mellemstore og store kalibre (6,5 mm – .30). Hertil kom nogle få projektiler på 17,5 g i kaliber 9,3x62.

Effektiviteten af blyfri ammunition blev testet statistisk ved sammenligning med blyammunition. Vi skal ikke her trætte læseren med de statistiske detaljer, men henviser til rapporten: <http://kortlink.dk/kkt3>.

Ingen forskel

Vi fandt ingen sammenhæng mellem den gennemsnitlige flugtafstand og projektilmaterialet. For krondyr og dådyr/sika øges flugtafstanden med skudafstanden, men uafhængigt af projektilmaterialet. For rådyr øgedes flugtafstanden med stigende skudafstand med blyfri ammunition, men ikke med blyammunition – et resultat, vi har lidt svært ved at forklare, men der er kun tale om små forskelle. Flugtafstanden varierede betydeligt iht. træfpunktet – med kortest afstand ved hoved- og halsskud og ved ”høje” skud forrest på kroppen og længst afstand for ”lave” skud bagest på kroppen. De statistiske test kunne ikke påvise, at sammenhængen var

Til venstre ses et almindeligt 9 grams blyprojektil (6,5x55) før og efter indskydning i en dunk med vand. Restvægten i det viste tilfælde er 5,9 gram, mens de resterende 3,1 gram blyfragmenter, ned til støvkornsstørrelse, spredes potentielt i kødet. Til højre ses et kobberprojektil, hvorfra der stort set ikke er fragmenter.

forskellig for blyholdig og blyfri ammunition, men vi har en fornemmelse af, at blyfri kugler giver lidt længere flugtafstande end bly, hvis træfpunktet er lavt og bagligt. Der er ikke statistisk forskel på træfpunkt for blyholdig og blyfri ammunition.

Præcisionen

Ved indskydning forud for jagten viste der sig for nogle af deltagerne problemer med præcisionen for kobberkugler i kaliber .222 og .223. Præcisionen beror på den rigtige kombination af våben og ammunition samt naturligvis på, at vi tester og indskyder forud for jagt og plejer vore våben. I nogle tilfælde forudses det, at ældre våben i små kalibre kun vanskeligt vil kunne

opnå tiltrækkelig præcision med blyfri ammunition. Her vil løsningen være udskiftning af piben. Undersøgelsen har ikke beskæftiget sig med de helt små kalibre såsom 22 LR og .17 HMR.

Alt i alt konkluderer vi, at de afprøvede kobberkugler både er velegnede til jagt, er ugiftige for konsumenter og er til rådighed på det danske marked – i hvert fald i alle de almindelige kalibre. Der er fortsat behov for videreudvikling af blyfri typer særligt i de små kalibre. På det grundlag anbefaler vi, at jægerne skifter til blyfri ammunition. Ligeledes foreslår vi, at myndigheder og organisationer lægger en plan for udfasning over en kort årrække.

nk@danskjagtakademi.dk

Halvdelen af de nedlagte dyr i undersøgelsen var kronvildt.